

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

**Ētikas padomes atzinums
Nr. 12/2025**

Rīgā, 2025. gada 8. augustā

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk tekstā – "Biedrība") Ētikas padome (turpmāk – "Ētikas padome") 2025. gada 24. jūlija sēdē šādā sastāvā: Andrejs Mēters, Toms Ostrovskis, Skaidrite Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Aleksandrs Mirlins, Kristers Pļešakovs, Raivis Spalvēns

konstatē:

[1] Biedrības valde 2025. gada 12. maijā saņēma SIA "Rīgas meži" Stratēģiskās komunikācijas un sabiedrisko attiecību daļas vadītājas (turpmāk tekstā – "Sūdzības iesniedzējs") sūdzību par TV3 (turpmāk tekstā – "Medijs") raidījuma "Bez Tabu" žurnālista rīcību, gatavojot sižetu (turpmāk tekstā – "Sižets").

[2] Sūdzības iesniedzēja informē, ka viņu neapmierina, ka Sižetu veidojošais žurnālists bez atļaujas ieradies SIA "Rīgas meži" birojā, lai klātienē iegūtu atbildes uz tam interesējošajiem jautājumiem. Sūdzības iesniedzēja informē, ka žurnālists ar viņu bija sazinājies vairākas dienas iepriekš un uzdevis jautājumus. Sūdzības iesniedzēja izvēlējās uz jautājumiem atbildēt rakstiski, pamatojot to ar resursu taupīšanu. Sūdzības iesniedzēja raksta, ka žurnālista un videooperatora ierašanās ar mikrofonu un kameru Sūdzības iesniedzēja birojā citiem darbiniekiem radījusi satraukumu. Lai arī Sūdzības iesniedzēja šajā brīdī informējusi žurnālistu, ka intervija nav tikusi saskaņota, žurnālists esot uzstājies uz interviju un attiecies pamest uzņēmuma telpas līdz tam netiks sniegta intervija. Uzņēmuma pārstāve izsaukusi apsardzi, kas likusi Medija pārstāvjiem pamest uzņēmuma telpas. Tikmēr Sūdzības iesniedzēja nolēmusi tomēr atbildēt uz žurnālista jautājumiem – aiz biroja ārdurvīm. Sūdzības iesniedzēja uzskata, ka žurnālista tonis, viņu intervējot, bijis uzstājīgs, uzbrūkošs, aizskarošs. Lai gan Sūdzības iesniedzēja uzskata, ka rakstiskajā atbildē bija žurnālistam sniegusi situācijas skaidrojumu, Žurnālists, nepieņemot viņas komentāru, vairākkārtīgi pārprasīja vienu un to pašu jautājumu. Sūdzības iesniedzēja uzskata, ka žurnālists nav ievērojis cieņas principu pret viņu personiski, tās pārstāvēto uzņēmumu, ticis negatīvi iespaidots uzņēmuma darbs un grauta tā reputācija.

Sūdzības iesniedzēja aicina Biedrību izvērtēt žurnālista rīcību.

[3] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Medijam, aicinot izvērtēt tā rīcības atbilstību Ētikas kodeksam un sniegt Biedrībai skaidrojumu.

[4] Atbildes vēstulē Medijs pauž pārliecību, ka tā žurnālists šajā situācijā rīkojās profesionāli, atbilstoši mediju misijai un sabiedrības interesēm. Medijs akcentē vairākus aspektus par notikušā apstākļiem, žurnālistikas darbu, televīzijas formātu specifiku un sabiedrības interesēm.

Sūdzībā minētā komunikācija bijusi saistīta ar raidījuma "Bez Tabu" veidoto sižetu, kas tapa, reaģējot uz iedzīvotāju atkārtotām sūdzībām par stikla gabalu klātbūtni bērnu laukumā Uzvaras parkā. Šī problēma nav jauna – medijs par to ziņojis jau iepriekš, un arī šajā pavasarī žurnālists personīgi pārliecinājās, ka augsnē joprojām ir sastopamas stikla lauskas. Identiska situācijā izveidosies arī jaunatklātajā zaļajā teritorijā pie Skanstes ielas. Ņemot vērā, ka šādi apstākļi rada ļoti konkrētus un nopietnus riskus bērnu drošībai, Sižeta veidošana bija ne tikai pamatota, bet arī nepieciešama.

Medijs skaidro, ka brīvi un neatkarīgi mediji ir viens no demokrātijas stūrakmeņiem. TV3 Ziņu dienests un raidījums "Bez Tabu" darbojas sabiedrības interesēs, tā uzdevums ir uzdot jautājumus

arī tad, kad tie ir neērti vai tiek uztverti kā kritiski. Šāda pieeja ir žurnālistikas pamatprincips un nav vērsta uz personas aizskaršanu, bet gan uz caurskatāmības veicināšanu publiskajā sektorā.

Žurnālists par savu ierašanos un pieteikto intervijas datumu un laiku Sūdzības iesniedzēju informēja savlaicīgi – divas darba dienas iepriekš, izmantojot WhatsApp platformu, nosūtot ziņu Sūdzības iesniedzējai un ar to sarakstoties. Žurnālists saņēma e-pastu ar atbildēm tikai uz daļu no uzdotajiem jautājumiem. Neraugoties uz žurnālista centieniem, netika sniegta skaidra atbilde par to, kādi konkrēti soļi tiks sperti, lai novērstu pastāvošos riskus bērnu drošībai. Arī atbilde uz ziņu par pieteikto uzņēmuma apmeklējumu netika saņemta.

Medijs uzskata, ka visa komunikācija žurnālista ierašanās laikā uzņēmumā "Rīgas meži" noritēja korekti un pieklājīgi; žurnālista rīcība atbilst žurnālista profesionālajam pienākumam uzdot jautājumus un censties iegūt atbildes tiešā, vizuāli dokumentētā formātā, kas ir īpaši būtiski televīzijas raidījuma žanrā. Televīzijas žurnālistikai ir raksturīgs ne tikai informācijas vākšana, bet arī tās audiovizuāla dokumentēšana. Rakstiskas atbildes nevar pilnvērtīgi aizvietot interviju video formātā, kurā žurnālists var uzdot papildjautājumus un fiksēt arī emocijas, žestus, reakcijas – tas ir būtiski skatītāju informēšanai. Klātienē intervija apliecināja, cik būtiska un pamatota bija nepieciešamība uzdot papildjautājumus – iespēja, kas rakstiskā formātā bieži vien tiek apzināti apgrūtināta vai novilcināta.

Medijs apšauba Sūdzības iesniedzējas teikto, ka rakstisko atbilžu forma tika izvēlēta resursu taupīšanas dēļ. Īsa, skaidra intervija bieži vien aizņem mazāk laika nekā sagatavotas, saskaņotas un vairākkārt korigētas rakstiskās atbildes. Tāpēc medijam rodas jautājums – vai šāds risinājums patiesi ir efektīvāks, vai tomēr tas ir ērts veids, kā izvairīties no tiešiem un, iespējams, neērtiem papildjautājumiem un neplānotām reakcijām, kas varētu rasties žurnālista klātbūtnē? Izvairīšanās no intervijas klātienē neveicina sabiedrības uzticēšanos uzņēmumam, bet drīzāk rada iespaidu par izvairīšanos no atklātas komunikācijas. SIA "Rīgas meži" ir pašvaldības kapitālsabiedrība, līdz ar to – sabiedriskas intereses objekts. Sabiedrībai ir tiesības uzzināt, kā tiek pārvaldīti publiski līdzekļi un resursi. Tas bija vēl viens faktors, kādēļ žurnālists izmantoja iespēju uzdot jautājumus klātienē – brīdī, kad uzņēmuma pārstāvji bija birojā un tam sasniedzami. Šāda rīcība ir uzskatāma par profesionāli pamatotu.

Medijs uzskata, ka nav pamata uzskatīt, ka žurnālists būtu rīkojies agresīvi vai nelikumīgi. Ierašanās uzņēmuma telpās darba laikā nav uzskatāma par ētikas vai tiesību pārkāpumu, īpaši, ja žurnālists atklāti pārstāv mediju un norāda iemeslu. Tas, ka viņam bija līdzī mikrofons un operators ar kameru, apliecina žurnālistikas caurspīdīgumu, nevis slēptu nolūku. Medijs piekrīt, ka cieņa ir būtisks žurnālistikas ētikas pamats, tomēr uzskata, ka cieņai jābūt abpusējai. Ja uzņēmuma pārstāvis neizrāda gatavību sarunai, izvairās no tiešas komunikācijas, vai pārtrauc interviju, tad žurnālistam ir pienākums rīkoties sabiedrības interesēs – arī uzdodot vienus un tos pašus jautājumus vairākas reizes, lai panāktu skaidru, nepārprotamu atbildi. Tas nav "uzbrūkošs" tonis, bet neatlaidība, kas bieži ir vienīgais ceļš uz patiesību. Medijs ir instruments, kas sabiedrībai nodrošina atklātību un atbildību publiskajā sektorā.

[5] Biedrības valde Sūdzību, informāciju par Sižetu un Medija atbildi nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

[6] TV3 pārstāvis Andrejs Mēters no jautājuma skatīšanas un balsojuma atturas, lai izslēgtu interešu konflikta iespējamību.

Ievērojot konstatēto, Ētikas padome secina:

[7] Nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un Sižeta atbilstību likumu normām. Biedrības Ētikas padome Sižetu un Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[8] Žurnālisti regulāri sastopas ar mēģinājumiem kavēt patiesības noskaidrošanu un sabiedrības informēšanu. Uzņēmumu, organizāciju pārstāvji, publiskā sektora amatpersonas un sabiedrisko attiecību darbinieki nereti mēdz izvairīties no klātienē intervijām, uz uzdotajiem jautājumiem sniedz nepilnīgas atbildes, atbild tikai uz daļu no jautājumiem. Daudzās situācijās aktīva žurnālista darbība, uzstājība un neatlaidība ir vēlama, lai iegūtu un sniegtu sabiedrībai nepieciešamo informāciju. Iepazīstoties ar Sūdzībā minēto situāciju, Ētikas padome neuzskata, ka žurnālists būtu izdarījis kādu pārkāpumu vai rīkojies neētiski, vai ka Sižets kādu aizskartu.

[9] Ievērojot secināto, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Toms Ostrovskis, Kristers Pļešakovs, Aleksandrs Mirlins, Raivis Spalvēns balso, ka Medijs NAV pārkāpis Biedrības Ētikas kodeksu.

Ētikas padomē nolemts:

1. Medija rīcībā NAV konstatēti Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.
2. Lēmumu paziņot Sūdzības iesniedzējam un Medijam.
3. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.